

Atskaite par dalību COPA – COGECA

Graudaugi, eļļas augi un proteīnaugi

27. - 28.02. 2019. Briselē

Darba grupas sanāsmē piedalījās ZSA eksperts Rūdolfs Jaks.

Šī COPA-COGECA sanāksme iesākās ar situācijas apskatu eļļas augu tirgū. Tika aktualizētas pērnā gada pasaules eļļas augu kopievākums pa kultūrām. Līderis kopievākumā bija soja ar 341 milj.t. no kurām 56 milj.t tika pārstrādāti eļļā. Rapsis ieņēma 2. vietu ar 65 milj.t kopievākumu no kurām 26 milj.t. tika pārstrādātas eļļā. No palmām eļļas ievākums ir vislielākais – 72 milj.t. Palmu eļļa ir vislielākais apdraudējums augstvērtīgajai rapša eļļai, jo tās ražošanas izmaksas ir krietni lētākas un tirgus pieprasa lētāku eļļu. Ja palmu eļļas kopievākums turpinās progresēt un tas netiks aplūkts ar stingrākām kvalitātes prasībām, tad būs grūti noturēt rapšu cenu patreizējā līmenī. Pasaules rapša kopievākums turpina kristies. Šogad kritums par 3%. Pozitīva ziņa, Kanādā stabili turpina pieaugt rapša sējplatība, kas varētu nākotnē pozitīvi atsaukties uz rapša tirgu.

Sojas kopievākums pasaulē 2018. gadā ir pieaudzis par 12 milj.t pret pērnā gadu. Amerikas Savienotajās Valstīs tika vāktas rekordražas. Brazīlijā izteikts sausums, savukārt, Argentīnā pārlieku liels mitrums ietekmēja sojas ražību. Neskatoties uz to, pasaules sojas rezerves ir rekordlielā daudzumā.

Pasaulē turpinās “Tirdzniecības Karš” starp Amerikas Savienotajām Valstīm un Ķīnu. Ķīna piemēroja importa tarifu Amerikas sojai 25%, tādā veidā demonstrējot neatkarību no viņu produkcijas. Ķīna ar likumu arī samazina sojas patēriņu valstī, samazinot atļauto proteīna piejaukumu lopbarībai. Ķīna ar savu sojas apjomu nodrošina 60% no kopējā pasaules tirgus. Ar visu to, Ķīna nevar izbēgt no sojas importēšanas no ASV. Centās no ASV iepirkt par maksimāli zemāko cenu. Šodien cena jau ir izlīdzinājusies starp visām valstīm.

Eiropā 7 gadu laikā zemākā rapša kopražā, kritums par 19,5%. Visām Pasaules valstīm ir bijis rapša kopievākuma kritums, izņemot Krieviju, kur kopražā ir paaugusi par 5%. Eļļas tirgus ir visvājākajā situācijā kādā tas ir bijis. Globāli tiek nogrieztas augu eļļas cenas. COPA-COGECA to visu sasaista ar palmu eļļas lētajām ražošanas izmaksām. Palmu eļļas cena ir 570 \$/t, turpretī rapša eļļas cena ir 818 \$/t. Pozitīvi ir tas, ka eļļas patēriņš Eiropā ir stabils.

Lielākā daļa pasaules lielāko eļļas ražotāju savas ražotnes ir cēlusi 1999.-2000. gadā. Šodien tās visas ir novecojušas un ir nepieciešamas investīcijas. Grūti saprast, kā situācija risināsies turpmāk. Vai investīcijas tiks veiktas?! Indonēzija grib celt efektivitāti neatkarīgajiem eļļas ražotājiem. Tas nozīmē, ka ir sagaidāms valsts atbalsts uz investīciju.

Ierosinājums no COPA-COGECA puses – aplikt ar papildus nodokļiem Eiropas Savienībā importēto palmu eļļu, tādā veidā aizsargājot vietējo tirgu.

15. marts izšķirošs datums priekš rapša eļļas tirgus, jo tiks lemts par rapša eļļas kvotām attiecībā uz degvielu.

Sapulcē arī piedalījās Ukraina, kura pirmo reizi atklāti dalījās ar objektīviem faktiem par savas valsts kopražām, lauksaimniecības politiku, kā arī tās attīstības tendencēm.

Šobrīd Ukrainai ir atļauts ar nodokļu atvieglojumiem ievests savus graudus Eiropā, un šo kvotu vēl ir plānots palielināt līdz 2022. gadam. Tas, savukārt izsauca neapmierinātību vairākās Eiropas

Savienības dalībvalstīs, jo tādā veidā Eiropā tiek iepludināti lētie graudi, kas savukārt kropļo tirgu stimulējot cenu dempingu. COPA-COGECA ilgtermiņā negrib atļaut šādu politiku, jo tādā veidā mēs veidojam negodīgu konkurenci. Eiropas grauds ir aplūkts ar lielu birokrātisko slogu, kā rezultātā mums ir daudz dārgāk un grūtāk izaudzēt graudus atbilstoši Eiropas Savienības dokumentu un ekoloģiskajām prasībām.

Vienīgā prognozēm ko Ukraina izteica attiecībā uz nākošo sezonu, bija par miežu platības palielināšanu par 10% uz kukurūzas platības rēķina.

Šobrīd Ukraina tiek galā ar ar savām graudu rezervēm un ir gatava investēt vēl produktīvākā graudu uzglabāšanā.

Atskaiti sagatavoja eksperts

Rūdolfs Jaks

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

Zemkopības ministrija